

(Ne)věřte rodičům

Žijeme ve zvláštní době. Někdo jí říká doba postfaktická – fakta už neplatí jako dříve. Všude samý hoax, hitem posledních let je fenomén „deep fake“ (falešná videa, tvářící se jako pravá). Kdo se v tom má vyznat. Nerozhodují fakta, ale víra. Věřím něčemu, co neexistuje, ale díky mé víře se to stává skutečností. Koronavirus neexistuje, všechno vymyslel Bill Gates, aby do nás mohl vpravit vakcíny s umělými čipy. Říkala to Máňa. Země je placatá, viděl jsem fotky. I těch slonů, co ji nesou.

Platí to i v medicíně? Je ještě pořád černá černá a bílá bílá? Svým mladším kolegům jsem vždycky říkal: „Věřte rodičům!“ Vyplatí se vám to. Mohu to doložit řadou zkušeností.

„Deniska zezelenala,“ hlásila ve dveřích vyděšená maminka. Nebyl to vodník, ale mladá Romka, která mi podávala svou dvoutýdenní dceru. Ač její výrok zněl na první poslech podivně, na první pohled bylo jasné, že se něco děje. Barvu měla Deniska zlou! Hned prvním vyšetřením byla lumbální punkce (v té době jsme neměli k dispozici PCR – dnes bych postupoval jinak). Šedo zelený hustý mok odkapával z jehly – do deseti minut od příchodu dítěte už jí proudila antibiotika do žíly. Následovalo několik hodin barevné smrti. Jako chameleon střídala dívka odstíny zelené, šedé, purpurové, bílé i fialové, až se její odstín konečně ustálil na tmavě růžové. Escherichia coli v krvi i močku dokáže opravdu barevné divy. Dnes je z Denisky mladá žena a má vlastní zdravé potomky.

Jiný nepochopitelný výrok citoval kolega po službě na ranním hlášení. Maminka přinesla 3měsíční dítě s tvrzením, že ho bolí záda! Dítě nespadlo, pěkně prospívalo a vůbec nevypadalo nemocně. Kolega doporučil Brufen. Něco mi tu nehrálo – chtěl jsem dítě vidět. Maminka mi vyličila, že několik dní, když chlapce zvedá z postýlky, nebo ho do ní ukládá, proběhne po jeho tváři bolestivá grimasa. Ona si myslí, že ho bolí záda. Ultrazvuk prokázal masu v retroperitoneu a CT neuroblastom, prorůstající do páteřního kanálu. Nález nebyl naštěstí pokročilý a nádor šel celý odstranit operací.

Jiný případ tak šťastný konec neměl. Mladá maminka chodila řadu měsíců za svým dětským lékařem s tím, že dcera po ránu – především o víkendech – zvrací. Dítě vcelku prospívalo, lékař několikrát vyměnil mléko a usoudil, že až se holčička začne stavět na nohy, zvracení ustane. Neustalo. Naopak ve 14 měsících holčička zvracela tři dny a postupně upadla do bezvědomí. Nejhorším

nálezem bylo ale těžké kardiální selhání. Téměř detektivní pátrání po příčině odhalilo metabolickou acidózu, hypoglykemii a vrozenou poruchu beta oxidace mastných kyselin s dlouhým řetězcem (tzv. LCHAD). Pokročilé oběhové selhání se, bohužel, nepodařilo zvrátit. A proč zvracela hlavně o víkendech po ránu? Rodina zůstávala déle v posteli a intervaly mezi dávkami stravy byly delší. Proto měla ranní stavy acidózy se zvracením, které ale po další dávce potravy odezněly.

Pravda – někdy rodičům věřit nelze. Přijali jsme 15letou slečnu, která doma prodělala záchvat křečí a bezvědomí. Cestou do nemocnice se pozvolna probírala, ale na oddělení působila zmateně a opakovala: „Neslyším vás, nerozumím“. Upoutala nás arytmií na EKG s komorovými extrasystolami a kompletním blokem III. stupně. Předpokládali jsme, že se může jednat o intoxikaci. Dotazovali jsme se rodičů, jaké mají doma léky. Dušovali se, že žádné, opravdu žádné, ani Paralen! Ptát se pacientky bylo marné, odpověděla: „Neslyším vás“. Nakonec tatínek poněkud uražen, že mu nevěříme, odjel domů prohledat byt a vida! Vrátil se s tím, že k nim na návštěvu chodí babička, jejíž kabelka je chodící pohotovostní lékárna. Z ní milá slečna spíše námatkou vybrala Chinidin (dnes již nepoužívané antiarytmikum) a jedno balení snědla. Druhý den se situace změnila, odpověď byla: „Už vás slyším,“ ale na dotaz, co požíla za léky, tvrdošíjně opakovala „Nic jsem nesnědla!“ Minimálně toxikologie a normalizace EKG ji usvědčily ze lži.

I u dalšího případu něco nehrálo. Desetiměsíční kojenec byl přinesen maminkou (samozřejmě s celkem 4 dětmi), že je divný, druhý den jen mručí a nechce nic jíst ani pít. Na chlapce nebylo zvenku patrné žádné poranění, ale příčinu obtíží jsme odhalili rychle. Nitrolební krvácení. Následoval transport na neurochirurgii a urgentní operace. A pak zjišťování, jak k tomu došlo. Maminka měla dobrou pověst, o všechny děti se starala. Dušovala se, že chlapce nespouští ve dne v noci z očí a že netuší, kdo mu mohl co udělat. Nakonec při rozboru posledních dní – hodinu od hodiny – se rozpomněla, že odešla asi na skok k sousedce a brášku hlídali starší sourozenci. Udeřila na nejstarší z nich – desetiletou – a ta přiznala, že bráška dělal kosmonauta. Nasadili mu cyklistickou helmu a házeli s ním přes půl pokoje do hromady peřin. Chlapci se létání moc

líbilo až do chvíle, kdy přistávací plochu minul a narazil hlavou do zdi. Děti se bály přiznat, nedošlo jim, že mohly snadno o bráchu přijít.

Někdy je třeba k uvěření hodně odvahy. Plačící maminka 7leté dcery mě požádala o rozhovor. Podle ní je její dcera od 2 let terčem pohlavního zneužívání blízkým členem rodiny. Ona už to několikrát lékařům řekla, ale nikdo jí nevěřil. Rodina, kterou se takto snažila „očernit“, se v místě bydliště těšila skvělé pověsti a ona, sama dívka z dětského domova, byla považována za „náplavu“, která jde po rodinném majetku. Byl jsem na rozpacích. Holčička vypadala vesele a spokojeně a k údajnému násilníkovi se chovala přátelsky a přítulně – možná až moc. Pečlivý rozbor anamnézy mě přesvědčil. Od dvou let se objevují výtoky z pochvy, holčička mívá bolesti břicha a krev ve stolici, kterou praktický lékař vysvětluje zácpou. Poševní záněty vyústily ve vaginoskopii, krvácení z konečníku v jeho divulzi – vše bez jasného závěru. Aktuální vyšetření (již za přispění policejního lékaře) prokazuje vícečetná poranění v oblasti hráze a floridní herpes genitalis. Pohovor s psychologem a kresba dívky dotvrzují opakované zneužívání. Pachatel je usvědčen a odsouzen, ale dobrý konec příběhu nemá. Rodina se musí odstěhovat z vesnice na druhý konec republiky, tam se rozpadne, matka zůstává s dcerou sama a v dospívání se u dívky projevují četné psychické poruchy.

Zvláštní situaci zažívám jako soudní znalec, když hodnotím události, které ale u výpovědi líčí každý jinak. Rodiče se často zaklínají, že pana doktora upozornili, že mu říkali, že dcera přestala hýbat ručkou, že mu ukazovali divnou vyrážku, že miminko celou noc nařikalo a nespalo (jak tvrdí sestry) nebo že si chlapec sám stěžoval, že ho bolí u srdíčka. V lékařské dokumentaci ale o těchto projevech ani zmínka. Kde je pravda? Nevím, zjistit to už nejde. Jen si uvědomuji, že máme často předem jasno, že nám naše zkušenosti a vědomosti v neuronových sítích kreslí známé a očekávané scénáře, kde pro nezapadající fakta není místo.

Takže věřit, nebo ne? Všemmu jistě věřit nelze, ale užívejme důsledně svůj kritický rozum, nestavme si apriorní představy a konstrukce a hlavně – poslouchejme pečlivě každé slovo, které nám rodiče nebo děti říkají! Jak snadné je něco přeslechnout!

Luděk Ryba
Nemocnice Ústí nad Orlicí